

Ivan
Bukovčan

**KÝM
KOHÚT
NEZASPIEVA**

DIVADLO

ANDREJA
BAGARA
V NITRE

67. divadelná sezóna – 2016/2017

429. premiéra

Ivan
Bukovčan

**KÝM
KOHÚT
NEZASPIEVA**

dramaturgia Adam Gold

scéna Diana Strauszová

kostýmy Eva Kleinová

réžia a výber hudby Michal Spišák

premiéra 20. januára 2017

Veľká sála DAB v Nitre

riaditeľ Jaroslav Dóczy

umelecký šéf Svetozár Sprušanský

Zriaďovateľom DAB v Nitre je
Nitriansky samosprávny kraj.

Osoby a obsadenie

FANKA, GYMNAZISTKA

Andrea SABOVÁ

ONDREJ, ŠTUDENT

Tomáš TUREK

BABJAKOVÁ, BABICA

Eva PAVLÍKOVÁ

DR. ŠUSTEK, ZVEROLEKÁR

Branislav MATUŠČIN

TULÁK

Peter OSZLÍK

SAMUEL UHRÍK, HOLIČ

Martin FRATRIČ

ŠIMON TEREZČÁK, BÝVALÝ HORÁR

Ján HRMO a. h.

PANI LEKÁRNIKOVÁ

Lenka BARILÍKOVÁ

TOMKO, UČITEL

Martin NAHÁLKA

MARIKA MONDOKOVÁ, PROSTITÚTKA

Alena PAJTINKOVÁ

FISCHL, OBCHODNÍK S DREVOM

Ivan VOJTEK

NEMECKÝ DÔSTOJNÍK

Roman POLÁČIK

NEMECKÝ VOJAK 1

Martin ŠALACHA

NEMECKÝ VOJAK 2

Martin STOLÁR a. h.

NEMECKÝ VOJAK 3

Karol FILO a. h.

Predstavenie vedie

Zuzana Orelová

Text sleduje

Kamila Beťková

Majster javiska

Jozef Palaky

Stavba scény

Juraj Uher, Štefan Tóth,
Juraj Jurika, Miloš Vlasák,
Ivan Berec, Vladimír Hučko,
Peter Slivka, Karol Jenis,
Ján Oleár, Miroslav Chmelár,
Mário Kudláčik, Peter Cúcor

Strojníci javiska

Miroslav Szabó, Marek Slamka,
Csaba Bencz, Lukáš Kozár

Scénické svetlo

Roman Šopík, Ladislav Chobot

Scénický zvuk

Juraj Kóňa

Masky a parochne

Martin Blizniak

Garderóba

Jozefína Brňová

Rekvizity

Andrea Milová

Predstavenie zabezpečuje Umelecko-technická
prevádzka DAB pod vedením Jána Surovku.

Scénu, scénické doplnky a kostýmy vyrobili

Dielne DAB pod vedením Imricha Tótha.

**Ja som sám... sám so sebou...!
Človek má predsa právo byť
s nikým...! Iba sám... so sebou...!**

Bukovčan v sezóne Made in Slovakia

Sezónu 2016/2017 venuje Divadlo Andreja Bagara slovenskej dráme. Popri niekoľkých pôvodných divadelných hrách zaraďuje dramaturgia do repertoáru slovenské dielo, pre ktoré je oveľa priliehavejšie označenie moderná klasika. Verím, že pre svoje dramatické, štýlové a myšlienkové kvality zaujme scénické spracovanie Bukovčanovho znamenitého textu v portfóliu inscenácií s názvom Made in Slovakia špecifické a opodstatnené miesto.

Pokiaľ má byť divadlo živou kultúrnou a spoločenskou inštitúciou, musí sa neustále odhodlávať na vytváranie premyslených výpovedí, ktoré vedome smeruje k – ako inak – súčasnému divákovi. Hra **KÝM KOHÚT NEZASPIEVA** sa neodohráva v súčasnosti, a napriek tomu som o tom presvedčený – je naliehavá a súčasná. Prostredníctvom umeleckej metafory, vyhrotenej dramatickej situácie a archetypálnych mechanizmov v správaní postáv odhaľuje to, čo je súčasné neustále. To hlbšie, skryté, potláčané a latentné v nás. V nás Slovákoch, v nás ľuďoch.

Nielen kritikmi je hra **KÝM KOHÚT NEZASPIEVA** právom považovaná za jeden z vrcholov modernej slovenskej dramatickej tvorby, čo dokladá rad vynikajúcich divadelných inscenácií aj slávne televízne spracovanie. Jedinečná forma hry ponúka inscenátorom priestor na vytvorenie pútavých scénických obrazov, plných napätia, emócií a bravúrnych hereckých výkonov. Aj preto sa Divadlo Andreja Bagara po takmer presne štyridsiatich rokoch rozhodlo tento mimoriadny text vrátiť na javisko a znovu ho divadelne oživiť!

Adam Gold
dramaturg inscenácie

**...Toto chce každé násilie...
Aby bol človek iba sám so sebou...
Osamelý, slabý, zlomený,
zúfalý... Aby nestál... aby
kľačal... plazil sa po zemi...
Aby bol červíkom v hnoji.**

Ivan Bukovčan

* 15. septembra 1921, Banská Bystrica

† 25. mája 1975, Bratislava

Ivana Bukovčana možno bezpochyby označiť ako jednu z kľúčových osobností slovenskej povojnovej literárnej, divadelnej a filmovej tvorby. Rozsah jeho umeleckej práce je veľmi široký, často dokázal vydať niekoľko diel za jeden rok. Táto autorova schopnosť však neznačí kolísavú umeleckú kvalitu jeho diel, ba naopak, Bukovčan bol schopný svoju rozmanitú tvorivú aktivitu osobito preniesť do viacerých oblastí.

Narodil sa v lesníckej rodine. Vzdelanie získal na gymnáziách v Prešove (1932 – 1935) a Prahe (1935 – 1940), neskôr v rokoch 1940 – 1944 pokračoval štúdiom práva v Bratislave. Po ukončení školy začal pracovať ako redaktor denníka *Národná obroda*, ktorého bol pražským spravodajcom. V tomto čase sa Bukovčan venoval aj tvorbe reportážnych príspevkov (*Rozpačitý mier*, *Kuba bez brady*). Následne sa vydáva na dráhu filmového recenzenta, čo ho doviedlo až ku spolupráci na filmových scenároch a napokon aj k samostatnej scenáristickej tvorbe.

Od začiatku filmovej tvorby sa Bukovčan venoval príprave literárnych adaptácií aj písaniu na vlastné námety. Prvým jeho výraznejším scenáristickým počinom bol scenár k filmu *Rodná zem* (1953), ktorý v hudobno-tanečnej forme, vychádzajúcej z žánru komédie, oslavuje ľudovoumeleckú tvorivosť národa. V komediálnom žánri Bukovčan ostáva aj pri svojich ďalších scenároch, počas celých 50. rokov. Medzi všetkými vyniká snímka *Posledná bosorka* (1957), ktorá bola pokusom o prvý slovenský bohato kostýmovaný veľkofilm. Rokom 1958 sa začína Bukovčanova spolupráca s režisérom Jánom Lackom, počas ktorej vznikli dve veselohry: *Statočný zlodej* (1958) a *Šťastie príde v nedeľu* (1958). Zatiaľ čo prvý film je adaptáciou Stodolovej divadelnej hry Jožko Púčik a jeho kariéra, druhý je príbehom zo súčasnosti. V nasledujúcom období vytvoril Ivan Bukovčan scenáristicko-režisérsku dvojicu so Stanislavom Barabášom (filmy *Pieseň o sivom holubovi* z roku 1961 a *Zvony pre bosých* z roku 1965). Z autorovej filmovej tvorby nemožno opomenúť ani divácky úspešnú melodrámu *Medená veža* (1970), na ktorej Bukovčan pracoval s režisérom Martinom Hollým. S dramaturgiou Československého štátneho filmu v Bratislave Bukovčan aktívne spolupracoval až do svojej smrti.

Bukovčanov záujem o divadelné umenie zjavne ovplyvnil okrem iného jeho pražský pobyt, počas ktorého mal možnosť zoznamovať sa s predstaviteľmi E. F. Buriana či Voskovca a Wericha. Autorovým dramatickým debutom bola drevorubačská komédia *Surovô drevo* (1954). Hoci je hra očividne poznačená estetickým schematizmom a dobovým ideovým rámcom, umožnila dramatikovi objaviť cestu k vzniku zrelších a plnokrvnejších veselohier, ktorým sa venoval počas celých 50. rokov. Do tohto obdobia patrí okrem iných vo svojej dobe výnimočná historická veselohra *Diablovej nevesty* (1957).

Takmer počas celých 60. rokov a na začiatku 70. sa zreteľne ukázali znaky umeleckého dozrievania Bukovčanovej dramatickej aktivity. V tomto období vytvoril svoje najlepšie diela, najmä myšlienkovo bohatú, existenciálne zameranú *Zvieraciu trilógiu*, do ktorej okrem hier *Pštrosí večierok* (1968) a *Zažeň vlka* (1970) patrí modelová dráma *Kým kohút nezaspieva* (1969). Umelecká úroveň Bukovčanových dramatických textov postupne narastá, nadobúda nové tvary a nové tóny. Píše hry ako *Slučka pre dvoch* alebo *Domáca šibenica* (1971), *Prvý deň karnevalu* (1972) či znamenitú a formálne netradičnú buffonádu *Luigiho srdce* alebo *Poprava tupým mečom* (1973), ktorá kritizuje konzumný spôsob myslenia. Dochádza k premyslenému posunu od vonkajšieho zobrazovania reality smerom k obraznému vystihovaniu podstaty problému či vnútra postavy. Hľadá v ľuďoch to ľudské, zobrazuje ich mravné hodnoty na pozadí odkrývania ich sebeckta, pokrytectva a pretvárek.

Ivan Bukovčan zomrel predčasne 25. mája 1975 v Bratislave. Len 53-ročný. Kritici sa stavajú k väčšine jeho tvorby pozitívne, jeho hry sú až na niektoré výnimky hodnotené kladne. Ich hlavný prínos spočíva v naliehavej adresnosti, s akou divákovi kladie otázky týkajúce sa ľudského správania, a v schopnosti priamočiaro artikulovať problémy vychádzajúce zo samej podstaty existencie moderného človeka.

**Ostať človekom... nestáť sa
handrou. Zachovať si dôstojnosť...
A svoju ľudskú tvár.**

Dramatický model zobrazujúci človeka v krajných situáciách

Kým *Kohút nezaspieva* má blízko k poetike modelovej drámy ako jej samostatný, prostredím i duchovnou klímou autentický variant. Uholným kameňom významovej i dramatickej stavby hry je riešenie jednej zo základných ľudských situácií nášho storočia: problému krajného ohrozenia fyzického a najmä duchovného bytia, ľudskej podstaty jedinca i spoločnosti totálnou mocou, násilím a jeho sestrou – úzkosťou, strachom, zasievajúcim do srdca i vzťahov ľudí semeno nenávisti, vlčej morálky.

Východiskové postavenie hrdinov drámy nesie niektoré znaky analogické s úlohou postáv *Pštrosieho večierka*. Tam i tu musí skupina navzájom si cudzích ľudí reagovať na istú dobovú skutočnosť, ktorá obnaží a preverí ich charaktery. Avšak práve na pozadí tejto vzdialenej a všeobecnej analógie vyniknú rozdiely, ktoré podstatnou mierou určili diferencie v charaktere a kvalite oboch hier. Kým v *Pštrosom večierku* slávnostne naladení jubilanti bilancujú svoju minulosť v situácii, ktorá im dovoľuje bez zjavnejšieho rizika priznať sa k vlastnej vine alebo ju zastrieť, zatiaľ rukojemníci z *Kohúta* sa nemôžu vyhnúť skúške, akú vie pripraviť hrozba smrti. Rámcový impulz, ktorý má pôvod v mimojaviskovom priestore, vytvára dramatické epicentrum priamo na javisku, v srdciach a vzťahoch desiatich zajatcov, v ovzduší, ktoré dýchajú.

Situácia, do ktorej uviedol autor drámy svojich hrdinov, sa ukázala nielen myšlienково, ale hlavne dramaticky produktívna. Jednou z jej najväčších predností je to, že vyriešila dramatikovi problém motivácie konania postáv. Na rozdiel od iných jeho hier sa tu v zásade vyvaroval vykonštruovanosti, rušivej náhodnosti, vybudoval kolektívny príbeh vzácne celistvý a koncentrovaný, bez barličiek epizodickosti. Východisková situácia vytvára svojou nezmeniteľnosťou rámec vzopätej a vzrušivej drámy, ktorú sama podnecuje a graduje.

Pravda, v kompozičnej výstavbe sa autor drámy ani tu nezbavil svojej starej bolesti, zjavnej i v *Pštrosom večierku* – príliš zdĺhavého exponovania vlastného dramatického problému. V *Kohútovi* sa zajatci dozvedia pravdu o svojom postavení až v 6., resp. 7. výstupe, v ktorom sa prvý raz na scéne objaví slovenský Nemeц pán Fischl, sprostredkovateľ medzi veliteľom miestnej posádky majorom von Luca-

som a rukojemníkmi. A to do konca prvej časti hry zostáva iba jediný výstup, v ktorom si sotva stačia uvedomiť neodvratnú skutočnosť a jej dôsledky. Expozičný charakter má pre takmer polovicu hry dosah, pripomínajúci v mnohom charakter prvej časti *Pštrosieho večierka*. Aj v dráme *Kým kohút nezaspieva* je pozornosť postáv upretá do mimojaviskového priestoru, svoju energiu vyčerpávajú dohadmi a úvahami nad okolnosťami a príčinami svojho uväznenia, pátraním po pravde svojho položenia. Za takýchto podmienok sa zajatci nestačia sformovať do diferencovaného a predsa kompaktného dramatického kolektívu, ale zostávajú izolovanými, viac-menej cudzími jednotlivcami, spoluobčanmi. Ich vzájomné vzťahy majú do spomenutých výstupov minimálnu dramatickú väzbu a napätie, ich prejavy, vrátane situačného, explikatívneho a reflexívneho dialógu inklinujú skôr k epickej opisnosti než k dramatickej exponovanosti a expresívnosti.

Prvý dramatický boj sa rozvinie v druhej časti hry, v ktorej si autor bohato vynahradiť to, čo zmeškal v predchádzajúcej. Po medziaktovej pauze, v ktorej akoby každá postava sama v sebe precítila hrôzu nastávajúcich hodín, prichádza prvý veľavravný signál budúceho diania v podobe Uhríkovho bezdôvodného obvinenia Tuláka z vraždy nepriateľského vojaka. A hneď v ďalšom, druhom výstupe prináša Fischl veliteľovo rozhodnutie, ktoré má z deviatich rukojemníkov urobiť zradcov a spoluvrahov toho desiateho, nevinného, ktorý musí svojou krvou zaplatiť za smrť cudzieho vojaka. Modifikácia pôvodného rozkazu okrem toho, že vystihuje morálku a taktiku okupantov dostať na kolena a tak ovládnuť svoje obeť, má ďalekosiahly dramatický význam, znamená zásadný zlom v reakcii osôb a rozvoji zápletky.

Proces triedenia duchov, ktorý sa okamžite a s maximálnou intenzitou rozbehne, vyostří autor do takých polaritných polôh, ktorým zodpovedá ono biblické áno, áno – nie, nie. Rukojemníci sa rozdelia na dve skupiny: na tých, ktorí v mene obrany ľudskej cti a svedomia, slovom človeka odmietajú majorov návrh, a na tých, ktorí sú ochotní za cenu číreho pretrvania, prežitia tejto noci prijať úlohu Judáša. Strach zo smrti spolu s možnosťou uniknúť z jej pazúr vytvorí silný psychický tlak, ktorý preverí nielen charakterové, morálno-vôľové vlastnosti hrdinov, ale zasiahne až do ich biologickej podstaty tým, že v nich rozpúta živelnú silu pudu sebazáchovy.

(...)

Jedinci sa menia na dramatické subjekty, skupina náhodne vybraných spoluobčanov na dramaticky (i spoločensky) funkčný kolektív reprezentantov slovenského mestečka. Objektívna situácia našla svoje neopakovateľné zastúpenie v srdci každej osoby v podobe smrtelnej úzkosti, preto pružinou konania je vnútro hrdinu, ale jeho objektom, nádejou, riešením iný človek, všetci ostatní. Neúprosne sa napĺňa Tomkova predpoveď, že „každý bude nepriateľom každého“. Netreba zvlášť zdôrazňovať, že takýto zápas každého s každým nutne vytvára pravú dramatickú atmosféru, nabitú napätím, ktoré robí ovzdušie niekedy priam nedýchateľným a súčasne tvorí živnú pôdu pre formovanie živých, dramaticky funkčných charakterov. Ich fyzický i slovný prejav tu zrkadlí ich najskrytejšie pohnútky a emócie. Cenná je rovnováha medzi mierou konkretizácie postáv, výrazne charakterizujúcej ich individuálnu svojbytnosť, a ich poslaním v zovšeobecňujúcom vyznení drámy.

Pravda, ani tu niet pravidla bez výnimky. Popri plnokrvných portrétoch protagonistov príbehu Uhríkovi, Šustekovi, arbitrovi sporov Tomkovi, zaujímavo koncipovanom slovenskom Nemcovi Fischlovi nachádzame v dráme postavy, ktoré len v niekoľkých momentoch významnejšie zasiahnu do vývinu situácie

(hmlisto načrtnutý Tulák a čistý, temperamentný mládenec, študent Ondrej), ale aj figúrky vyslovene okrajové, z ktorých však babica Babjaková a prosti-tútka Marika Mondoková vyvolávajú svojimi prejavmi živú predstavu známych typov malomestského pro-stredia. Je vcelku pochopiteľné, že presvedčivejšie vyšli autorovi postavy stelesňujúce negatívny aspekt témy než tie, ktoré obhajujú pozitívny program. Kým Uhrík a Šustek neustále útočia, hľadajú, podnikajú, ich protihráči sa v podstate iba bránia, aj to väčšinou len slovným prejavom (opakovaním alebo obmieňa-ním niekoľkých ústredných myšlienok), z ktorého trčí – i keď nie tak viditeľne a rušivo ako v predchádzajú-cich hrách – kopýtko apriórnej tézovitosti, morality.

V dráme *Kým kohút nezaspieva* Bukovčan opäto-vne dokázal svoju schopnosť nevtieravo vplietť do ústrednej motivickej línie „koloritné“ drobnosti, ktoré na jednej strane odľahčujú spád udalostí, čle-nia a tým súčasne zdôrazňujú ich rytmus a gradáciu, na druhej strane uzemňujú dramatické osoby i pros-tredie do širšieho sociálneho a mentálneho zázemia, dodávajú príbehu a jeho aktérom pečať historicko-spoločenskej i autorskej autentickosti. Stojí pritom za zmienku, že autor drámy ani v prípade Mariky a jej korenených replík na adresu počestných spoluobča-nov neprekročil únosnú mieru vkusu. Zato „silácky“ a hlavne psychologicky nepresvedčivo vyznievajú v danej situácii Fankine reči a gestá v úvode hry.

S drámou *Kým kohút nezaspieva* dosiahol Bukovčan úspech presahujúci slovenské relácie. Nesporne práve táto hra, tvoriaca stredný a vrcholný článok trilógie, má z Bukovčanových dramatických diel najlepšie predpoklady prežiť dobu svojho vzniku, získať si pozornosť divákov svojimi trvácimi ideovými a umelecko-dramatickými hodnotami.

Časť teatrologického príspevku *Dramatická trilógia Ivana Bukovčana*, ktorej autorom je prof. **Pavol Palkovič** (1930 – 2009), popredný slovenský divadelní teoretik. Uverejnené v *Slovenských pohľadoch*, 1971, 1, s. 20 – 28.

**Čo mi to pomôže? Zachovám si
tvár – prídem o hlavu! Bez tváre
sa dá žiť – ale bez hlavy nie!**

Rozhovor s režisérom

Z akej intencie vzišiel výber textu *Kým kohút nezaspieva* na uvedenie v Divadle Andreja Bagara v Nitre?

Túto hru pokladám za jednu z najlepších slovenských hier vôbec. Hlboká psychológia postáv, strhujúca dráma, dalo by sa povedať, skoro thriller. Vyhrotené situácie a presvedčivé charaktery. To sú také všeobecné konštatovania, ale v tomto prípade platia bezo zvyšku. Pre mňa je najzaujímavejší motív pravdy, ktorý je v hre obsiahnutý. Je to pravdivý pohľad na množstvo drobných „právd“ a presvedčení, ktoré každý z nás nesie v sebe, drží sa ich a presadzuje ich v živote.

Ivan Bukovčan napísal hru *Kým kohút nezaspieva* v roku 1969, niekoľko mesiacov po okupácii Československa. Dokáže hra osloviť aj súčasné publikum? Sú myšlienky, ktoré dráma artikuluje, stále aktuálne?

Okupácia cudzou vojenskou mocou je dôležitou dejovou okolnosťou, ktorá vyhracuje dianie až k otázkam života a smrti. Kam je človek schopný zájsť vo svojej zbabelosti, aby sa zachránil, alebo naopak, čo je schopný obetovať v rámci svojej odvahy a integrity. Tie otázky sa tu kladú. A v odpovediach, v poznaní, ku ktorému divák dospeje, by mala byť obsiahnutá spomínaná aktuálnosť.

Ako by ste charakterizovali váš režijný prístup k interpretácii Bukovčanovej hry? Pristúpili ste v rámci javiskového uchopenia k výraznejším významovým posunom?

Tá hra má zložitú štruktúru. Desať postáv, každá je iná, má iné motivácie, odolnosť, skúsenosti a schopnosti reagovať. Nevie, či sa dá hovoriť o významovom posune, ale snažil som sa vidieť postavy v ich zložitosti. Chápať ich a dopredu ich neodsudzovať. Zjednodušené delenie na dobrých a zlých tu neplatí. Každý má právo na slabosť. A keď dokážeme byť ako diváci k sebe úprimní, pochopíme, že slabosti postáv, ktoré vidíme, sú našimi vlastnými slabosťami. A že až keď o nich vieme, môžeme sa pokúsiť niečo s nimi urobiť. To platí nielen v osobnom, ale aj v širšom, spoločenskom zmysle.

Rozsah vašich tvorivých aktivít je široký. Ste činoherným aj operným režisérom, venujete sa dabingu i dokumentárnej tvorbe. Akým spôsobom zapadá inscenácia *Kým kohút nezaspieva* do vašej „osobnej dramaturgie“? Aké sú vaše preferencie pri výbere textu?

Pred časom som dokončil dokumentárny film o gréckokatolíckom biskupovi Gojdičovi. Je to film o človeku, ktorý mal odvahu. Fyzicky slabý jednotlivец, ktorý je vnútorne natoľko silný a odvážny, že dokáže zachraňovať ľudí uprostred zlej doby. Táto hra je naopak o zbabelosti a slabosti. Vidím tu súvislosť. Je to jedna z tém, ktoré ma zaujímajú.

V hre zaznie pomerne provokatívna replika: „Najväčšími nepriateľmi Slovákov sú Slováci.“ Ako túto autorovu myšlienku vysvetľujete? Je to pravda?

Záleží od kontextu. Tá veta môže byť vyslovená aj ako alibi – tak ako je to v hre v prípade pána Fischla. Ale v zásade je to pravda. My sami si závidíme a nenávidíme sa. Ale je to aj naopak. My sami sa máme radi a pomáhame si. Ako vravím, uhol pohľadu je dôležitý.

Kým kohút nezaspieva je špecifickým dramatickým tvarom. Ide o modelovú hru, dialógy obsahujú množstvo existenciálnych tém. Aké náročné bolo samotné skúšanie a rozkrývanie všetkých tematických rovín textu?

Pokladám si za česť, že som mohol pracovať na tejto hre práve s ľuďmi, ktorých som tu stretol. Na tejto práci ma baví, keď sa to podstatné objavuje na skúškach. Podľa mňa to ani inak nie je možné. Nie mať dopredu v hlave všetko perfektne sformulované a potom na tom nemilosrdne trvať. Ale nechať sa prekvapovať a sledovať, kam sa až môžete dostať. Myslím v pochopení textu, situácií, zložitosti postáv, vyznenia celej hry. Na to potrebujete partnera, ktorému dáte priestor herecký súbor. Vtedy môžete vidieť to, čo na začiatku tušíte len v hrubých obrysoch. To je vzrušujúce a obohacujúce.

Michal Spišák, režisér

Narodil sa v Nitre v roku 1963. Vyštudoval estetiku a dejiny umenia na Filozofickej fakulte UK v Bratislave a divadelnú réžiu na VŠMU v Bratislave, kde niekoľko rokov pôsobil ako pedagóg réžie.

Pochádza z divadelníckej rodiny, časť detstva prežil v zákulisí nitrianskeho divadla, kde jeho otec Karol Spišák pôsobil ako režisér. S jeho inscenáciami sa mohli stretnúť diváci v Trnavskom divadle, Divadle J. G. Tajovského vo Zvolene, Divadle Rokoko v Prahe, Stredočeskom divadle v Kladne, Moravskom divadle v Olomouci, v Štátnom divadle v Košiciach.

Inscenoval klasický repertoár, ktorý má rád pre jeho myšlienkovú hĺbku (napríklad melodrámy J. A. Bendu Adriana na Naxe a Médea, Strindbergovu Slečnu Júliu, Williamsovho Zostupujúceho Orfea, Ostrovského Dievča bez vena, Lorcovu Čarokrásnu pani majstrovú, Marivauxov Spor, Goldoniho Klamára a iné), ale aj súčasné komédie, ktoré pomáhajú divadlu v ťažkej dobe prežiť a dotýkajú sa jeho bytostnej podstaty, to jest živého vzťahu medzi javiskom a hľadiskom (režiroval napríklad komédie S. Moncadu Už ti nikdy nenaletím, Ch. Duranga Nevyliciteľní, A. Procházku S tvojou dcérou nikdy, J. Anouilha Miláčik Ornifle, R. Hawdona Dokonalá svadba, D. Kaminku Len nijakú paniku, G. Coonyho Tom, Dick a Harry, E. E. Schmitta Volňomyšlienkar a iné).

V poslednom období sa začal venovať opernej réžii, v uplynulej sezóne mala v Štátnom divadle v Košiciach svetovú premiéru pôvodná slovenská opera Mariána Lejavu Bohom milovaný o posledných dňoch života W. A. Mozarta.

Venuje sa aj dabingu a dokumentárnej filmovej tvorbe.

Jeho predošlými réžiami v DAB Nitra sú inscenácie hry Jordiho Galcerána Štyria v ringu a komédia Arnošta Goldflama Dámska šatňa.

**Ja nie som martýr... mučeník!
Na to ja nie som! Som len
obyčajný holič... a chcem žiť...
pracovať... holiť a strihať... a starať
sa o tie všivavé ľudské hlavy!**

Tri otázky autorovi

1 O kom?

O ňom, o slovenskom človeku, o tom, čomu sa hovorí „naša nátura“, povaha či mentalita. O niečom, čo sa tak ľahko neprezlečie ako nový kabát a ani sa tak ľahko nemení, ako sa pôvodne predpokladalo. O hĺbiniach a plytčinách tejto mentality, o jej sile i slabosti. O tom obrannom reflexe, ktorým ju poznačili historické zápasy o prežitie, sebazáchovu, udržanie národnej kontinuity. O komplexe bezmocnosti a bezvýznamnosti, tak často kompenzovanom krikľavým chvastúnstvom – alebo jánošíkovským zmyslom pre tragicky efektné gesto. O tej sifyfavskej práci malého národa a o tej ťarche, ktorú dejiny ľahostajne naložia na chrbát jeho príslušníkov. A teda – v najširšom význame – aj o tom, čo sa už neraz – v dávnej i nedávnej minulosti – malo rozptýliť, premiešať, asimilovať, aby to nakoniec úplne zaniklo, zahynulo, zmizlo zo sveta – aby prestal existovať tento národ.

Našťastie – toto želanie zostalo len v ríši túžobných prianí tých druhých.

2 O čom?

O schopnosti násilia zdeformovať ľudský charakter, o jemnej práci mechanizmu moci urobiť zo slušných ľudí poddajné guľičky trusu, tvory bez tváre, bez vlastnej vôle a bez zábran, pretože ochrnuli strachom.

Teda – o ľudskej tvári človeka, o jeho ľudskej dôstojnosti. A o cene, ktorú musí platiť. V každom prípade sa človek v tej osudnej chvíli – chvíli svojej bezmocnosti proti násiliu a hrozbe fyzickej likvidácie – nakoniec rozhodne sám proti sebe: zničí sám seba, alebo sa zachráni, pravda, za cenu sebazničenia v mravnom zmysle: inú možnosť nemá. Pretože tá tretia možnosť je, bohužiaľ, skôr len teoretická: nemôže si zvoliť možnosť byť len divákom: scéna je totiž situovaná do rušnej historickej križovatky, do takzvaného srdca Európy.

3 ...A prečo?

Človek už doletel na Mesiac – a poletí k ďalším planétam, rovnocenný s anjelmi a bohmi. Ale tu dole, na rodnej zemi, ešte nie je ochotný zhodiť zo seba kožušinu jaskynného človeka, pustiť z ruky svoj neandertálsky kyjak. Ten ťažký kyjak ako hlavný argument, o ktorý sa rozbieja nielen odpor protivníka, ale aj jeho lebka.

Akoby pred zdesenými očami obyvateľov tejto zemegule toto storočie najradšej predvádzalo svoj hlavný, permanentne sa opakujúci repertoár: non-stop program zabíjania a násilia. A dramatika všetkých čias odjakživa stavala proti smrti svoj program života, proti barbarizácii človeka jeho humanizáciu, proti tme krehké, chvejúce sa svetielko nádeje.

Keď nemôže urobiť viac a nič iné – prinajmenšom zotrieť slinu z oplývanej tváre človeka.

Z bulletinu inscenácie *Než kohout zazpívá*, Jihočeské divadlo České Budějovice, premiéra 9. 5. 1970.

Z češtiny do slovenčiny preložil dramaturg inscenácie.

Človek nikdy nemá veľa možností... No vždy má aspoň jednu. Ostať človekom.

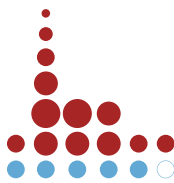

Za podporu inscenácie
KÝM KOHÚT NEZASPIEVA
ďakujeme:

NITRIANSKY
SAMOSPRAVNÝ
KRAJ

MESTO
NITRA

Hlavní partneri na sezónu 2016/2017

SLOVENSKÁ Š
sporiteľňa

coop
JEDNOTA
NITRA

JANDL
MARKETING & COMMUNICATION SPECIALIST

Partneri

Campri

UNIQA
GROUP
SERVICE
CENTER

KARTEL
NITRA s.r.o.

Inštitút poradenstva
KLIENT
a obstarávania

Bezproblémové stavby
JK projekt
PROJEKTOVANIE A REALIZÁCIA STAVIEB

Ing. Miriam Andelová

FELBER
Hrozivka
ALFARENT

NITRAZDROJ
Sme k vám bližšie

VÍNO NITRA

Lucka
sú vodný arty

vinidi

BRUSNIANKA

TURANCAR
cestovná kancelária

Obecné siete

SATRO

Mediálni partneri

CE

TV nitrička
regionálna televízia

105.9 FM
radio plus

slovenka

Ženský web.sk

DNES 24
Spravodajský portál
www.dnes24.sk

Filozofická fakulta UKF v Nitre
mediálne centrum

**NITRIANSKA ORGANIZÁCIA
CESTOVNEHO RADIJA**

mlyny
GALÉRIA MLYNY NITRA
NAKUPNO-ZABAVNÉ CENTRUM

CENTRO NITRA
SHOPPING CENTRE

MAX
RADOŠŤ NAKUPOVAŤ

Galéria
NITRA
OBCHODNÉ CENTRUM

Program Divadla Andreja Bagara v Nitre
k inscenácii hry **KÝM KOHÚT NEZASPIEVA.**

zodpovedný redaktor Jaroslav Dóczy

zostavil Adam Gold

jazyková úprava Jozef Fabuš

fotografie COLLAVINO

grafická úprava Martin Mistrík

tlač Michelangelo

2017

www.dab.sk